

ОСТАННЯ БАРИКАДА, або мистецтво здачі іспитів

**Викладачі приймали екзамени і валер'янку
Здавали студенти і нерви**

Літо. Спека. Мрія про бажаний відпочинок залишається примарною. Конспекти, підручники і все, що нагадує про навчання хочеться забути назавжди!!! Але є одна проблема – **ІСЕСЯ!** Що робити? Можна зануритись у гору непрочитаних конспектів, невідомих підручників та екзаменаційних питань, намагаючись за одну ніч, сподіваючись на чудо, щось визубрити. Можна вчитись, вчитись і ще раз вчитись, як заповідів дідуся Ілліч. А можна... можна скористатись нашими порадами. Адже в процесі іспиту проявляються найрізноманітніші якості студента, від ораторського мистецтва до мистецтва пантоміми.

Отже, іспит. Іспит починається не тоді, коли ваша третяча рука тягнеться за білетом, а ще під час першої зустрічі студента з майбутнім екзаменатором. Таким чином іспит – це сукупність дій студента, спрямованих та те, щоб екзаменатор вважав їх вартими найвищої оцінки. Якими ж є студенти?

Тип перший (зажди перший): **Студент геройчний.** Чоловічі представники майже не зустрічаються. Основна ознака: знає все і завжди. Пише всі лекції з точністю стено-графістики. На кожний семінар носить за-здалегідь підготовлену кількість доповідей та інших завдань, тому є головним болем будь-якого викладача. Вдачні студенти та-кож загадують їх з особливою «теплотою». Їх не забудуть аж до труни!

Тип другий: Зразковий студент. Вони ніколи не бувають найпершими, вони за-вжди один з кращих. Думка викладачів про таких студентів завжди сприятлива, оскіль-ки вони ніколи їх не дратують, а навпаки,

відрізняються досить покірною поведінкою, старанно виконують домашні завдання і непогано готуються до екзаменів. Зразковий студент – непоганий варіант золотої середини. З одного боку, навчання не за-бирає у них надто багато сил, залишаючи достатньо вільного часу для розваг, з іншого – не було ще екзаменатора, у якого під-нялася б рука занизити подібному студенту оцінку або віліти «недопуск». Мудре японське прислів'я свідчить, що б'ють за-вжди по тому цяxу, шапка якого виступає. Такі студенти є певною мірою видатними, але рівно настільки, щоб не потрапити під удар.

Тип третій: Студент агресивний. Представники цього типу твердо засвібли, що кращий спосіб захисту – це напад. На екзаменах вони йдуть на принцип, а тому є небезпечнішими за відомого японця з грузинським прізвищем Камікадзе (не плутати з Кікабідзе). Зупинити його в такому випадку можуть лише не менш принципові викладачі, які поки що зрідка зустрічаються в умовах «дикої природи».

Тип четвертий: Іміджмейкер. Про цих студентів кожний викладач неодмінно має свою особливу думку. Складно знайти питання, по якому вони не мали власної думки або хоч би не удавали, що її мають. Характерною ознакою цього типу є свідома міфотворчість, внаслідок якої образ студента асоціюється в свідомості лектора з якою-небудь історією або, краще, з легендами. Недоліком цього способу є його надмірна екзотичність. На практиці для створення образу потрібно лише одна-две доповіді або просто парочка вчасно висловлених розумінних фраз на цікавлячу їх тему, на якій вони добре розуміються і можуть літи досить води, не заглядаючи в конспект, після чого їм залишається тільки підтримувати свій імідж, іноді зробити одне влучне глибоке зауваження. Головне в цьому методі – показати, що для тебе без даного предмета і життя не життя, а твої знання далеко ви-ходять за межі програми, тому він найбільш придатний для людей неглибокої, але все-бічної ерудиції.

Тип п'ятий: «Хорошист» звичайний. Представник абсолютної і переважної більшості студентів. Особливі ознаки відсутні. Все робить у міру. У міру вчиться, в міру прогулює, в міру пливе на екзаменах. На екзамені використовує всі підручні засоби, але особливо творчим підходом не відрізняється.

Тип шостий: Шаровик творчий. Інша назва – невловимий Джо. Зустрічається в основному серед гуманітаріїв. У неволі не розмножується. Легко розпізнається за наявністю «хвостів» ще з позамінулої сесії. Зрозуміло, що на екзамені йому потрібно застосовувати всю свою незвичайну винахідливість, при цьому їх вічним гаслом слу-жить крилатий вислів одного викладача: «Досить працювати рукою, треба і голо-

АНОНС

2
стор.

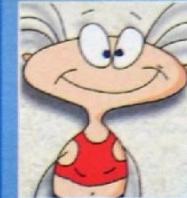

Батьки і діти: утиск чи співпраця

3
стор.

Смерть заради
примарних ідеалів

4
стор.

Масяня

вою попрацювати!» (І нехай буде соромно тому, хто зрозуміє неправильно.)

Тип сьомий і останній: Шаровик прозаїчний. В описі не має потреби. Основна ознака: відсутність будь-якої зацікавленості і, як правило, низький ККД мислення. На перший, другий і третій погляд здається, що користі від них мало. Проте, це не так. Саме вони є творцями історії свого навчального закладу, а тому їх завжди згадують не те що незлім тихим словом, а дуже-дуже тихим.

Мистецтво літи воду

Ця інформація є життєво необхідною як для студентів, так і для школярів. Оскільки ліття води є мистецтвом, важливу роль в ньому відіграє натхнення. Але навіть великий Леонардо навряд чи зобразив би Джоконду, якби в свій час якийсь невідомий художник не навчив його, як правильно тримати кисті і змішувати фарби. У навчальному процесі корисними виявляються декілька простих правил.

Правило перше: вживайте по-можливості більше незрозумілих слів іноземного походження. Сам екзаменатор або погано розуміє, що вони означають, а прямо заявити про своє незнання він, зрозуміло, не наважиться, або є буквідом і буде приємно здивованій вашою ерудованістю. Зазвичай ці слова призводять до магічного ефекту. Існують випадки, коли екзаменатор, по-чувши приємне його вуху слово, негайно припиняє екзамен і ставить «відмінно». Отож не втрачайте можливості вставити доречне слово – і результат перевершить усі очікування!

Правило друге: ефект вашого вислову прямо пропорційний йї довжині і заплутаності. При цьому викладач ні в якому ви-

ОСТАННЯ БАРИКАДА, або мистецтво здачі іспитів

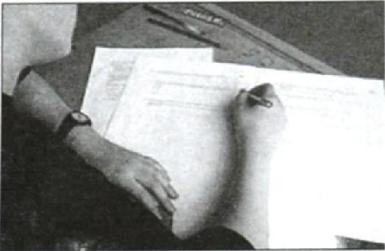
початок на стор. 1

падку не повинен відчути, що ви мелете ніснітінцю!

Правило третє: викладайте інформацію з розумним виглядом і ентузіазмом. Це збільшить підвідому повагу до вас і створить ілюзію хорошого знання предмета. Головне — це намагатися зберігати рівний темп і монотонність нови. Ви напевно з особистого досвіду перевірена на лекціях знаєте, що сприйняття подібного словесного потоку надто важке для розуміння, пропо розслаблює, створюючи ілюзію того, що найголовніше вже прослухане.

Правило четверте: цитуйте, вживайте по-можливості більше імен і дат, посилайтесь на інформацію, запозичену вами з особистого досвіду, лекцій та інших джерел.

Вступ до шпорознавства

З одного боку, студента, що використовує шпаргалки, можна порівняти з тореадором, що виходить на арену з кулеметом, позбавляючи змагання будь-якого спортивного інтересу, а з іншого боку, у виготовленні шпаргалок проявляється вся винахідливість і тисячолітній досвід безлічі студентів, що передають свої фірмові методи з покоління в покоління.

Отже, традиційні шпаргалки діляться на власне шпори, тобто листочки, наклейки, дискети або книги із записаними формулами, даними або методами рішення задач, а також бомби, тобто готові відповіді на екзаменаційні питання, які безпосередньо здаються викладачеві. Оскільки ці методи знайомі будь-якому першокласнику, не будемо загострювати на них увагу і відразу переїдемо до способів приховування шпаргалок від прискіпливого погляду викладача.

Безумовно, важко знайти деталь одягу, куди винахідливі студіозуси не ховали б до-

рогоцінну інформацію. Шпаргалки ховають у спідницях, куртках, панчохах, пишуть на склі дзеркальних окулярів, засовують у чевірки та інші місця, куди, на їх думку не простягнеться караюча правиця викладача. Досі успішно застосовуються два дідівських методи, а саме облаштування потаємних кишенів і шпаргалки, прив'язаної за резинку до внутрішньої частини рукава, так що досить її просто відпустити і вона блискавично втягується в рукав. Але, на щастя, прогрес не стоїть, і на зміну цим застарілим методам приходять останні науково-технічні досягнення. Наприклад, завантажування необхідної інформації в пам'ять мікрокомп'ютера, зовні подібного до простого калькулятора, дозволеного на екзаменах. Правда, викладачі філософії, напевно, досі не можуть зрозуміти, для чого на їх екзамені так потрібен калькулятор. Дату народження Канта вираховувати, чи що? А створення мініатюрних радіопередавачів дало нове життя винаходу, описаному ще в старих добрих пригодах Шуріка, з тією тільки різницею, що сучасні Лопухи більше не тягають з собою на екзамен пеленгатори. Про сучасне використання мобілок на екзаменах ми вже не говоримо!

Що ж до тривіального списування, то тут найголовніше — не привертати увагу викладача. Ні в якому разі не радимо наполовину залізати під парту, де скована книга, крутитися і періодично поглядати на екзаменатора, щоб перевірити, чи він не помітив. Якщо ж помітив, то вам вже ніщо не допоможе, в іншому випадку підбійний погляд мимоволі привертає увагу, так що досвідчений викладач легко визначить, списує студент чи ні, навіть не бачачи шпаргалки, а виключно відслідковуючи напрям погляду, жести, міміку. Таким чином, чим більше зусиль докладає студент, щоб краще заховати шпору, тим простіше виявите списування. І навпаки, складніше за все екзаменатору побачити шпаргалку, що відкрито лежить на столі, оскільки він зазвичай не очікує такого нахабства. Очевидно, що ці правила не торкаються ситуацій, коли на екзамені ви сидите в центрі великої скучення народу, оскільки в цьому випадку «накрити» вас практично неможливо.

Як здавати екзамени

Ну ось ми нарешті і дійшли до межі, до тієї останньої барикади, останньої битви,

яка, як відомо, найважчя. Екзамен починається з першої вашої зустрічі з викладачем. Намагайтесь не відлягати її до моменту іспиту, а якщо на вас надто тиснуть стіни рідного ВУзу, то принаймні відкладіться до відомого методу, що дозволяє справити про себе сприятливі враження при мінімумі витраченого часу. Суть цього методу в тому, що студент з'являється на лекціях майбутнього екзаменатора три рази — на початку,

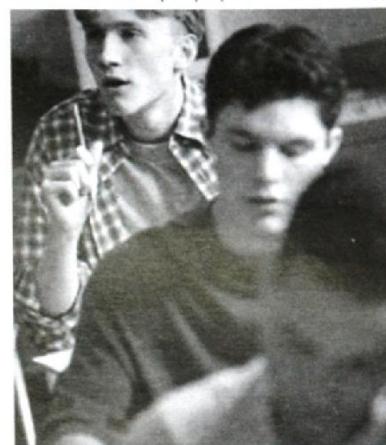
по-друге, екзаменатор, як не дивно, також людина, він втомлюється і йому хочеться швидше відбитися від студентської навали і піти в буфет. Адже нещасному екзаменатору доводиться ще і згадувати всі минулі гришки відповідаючих студентів, шукати шпаргалки, намагатися зрозуміти відповіді! Тому душа викладача під кінець екзамену як ніколи прагне спокою.

Нарешті все, що можна вивчити, вже вивчено, шпаргалки зручно розмістилися в призначених для того місцях, а періодично третм'я ноги відважно переступають поріг аудиторії. Тут головною зброєю будь-якого студента є холоднокровність стрільця і розкіштіті шоумена. Ви повинні абсолютно спокійно, не видаючи вашого хвилювання, увійти і насамперед привітатися з екзаменатором, при цьому не забуваючи посміхнутися (це особливо відноситься до гарненьких дівчат).

Взявшись білет, по можливості сідайте ближче до екзаменаторів, що позбавить їх від можливих підозр, а вам надасть можливість заздалегідь почути багато додаткових запитань. При цьому потрібно не тільки готуватися до відповіді, але і виробляти стратегію спілкування з екзаменатором в той момент, коли вас нарешті викличуть перед його світлі очі. Можна сміливо стверджувати, що у кожного викладача є своя кнопка. Тому декілька вчасно висловлені фрази на теми, що не мають відношення до екзамену, проте викликають жвавий інтерес викладача, неодмінно підуть вам на користь. Однак тут важливо не схибити. Якщо ви помилитеся і вчините навпаки, то вам вже не допоможуть ні знання, ні Держстрах, ні Чіп і Дейл. Тому якщо ви не знаєте напевно переконань екзаменатора, то краще не користуватися цим найефективнішим методом, а просто поспілкуватися з ним на більш нейтральні, але як ніяк не менш цікаві теми.

Нарешті ви отримали довгоочікуваний розпис у заліковці. Не поспішайте висловлювати «преподу» все, що ви думаете про нього і його матір! Не робіть цього навіть якщо у вас на нього є не просто зуб, а ціла акуляча щелепа! Пам'ятайте — шляхи ректора непредбачувані і ніхто не може гарантувати, що ви з ним більше ніколи не зустрінетесь попри ваше взаємне бажання.

Ігор КАРАТЮК

в середині і в кінці семестру. При цьому він повинен усіляко звертати на себе увагу: сісти за першу парту, старанно писати конспект, не відриваючи уважного погляду від імені викладача всім своїм виглядом показуючи, що жодне дорогоцінне слово не обміне його вуха. Дівчатам при цьому рекомендується приходити у відвертому одязі з яскравим макіяжем. І, безумовно, під час ваших нечастих візитів викладач повинен запам'ятати вас з найкращої сторони. А тому спробуйте якщо не рефератик написати, то принаймні задати розумне і дoreчне запитання.

І настав фатальний «час Ікс». Тут найважливіше — визначити найсприятливіший момент для проникнення в аудиторію. Як правило, викладачі досить добре ставляться до студентів, що заходять першими, і поспішають витратити на них весь свій небагатий ліміт відмінних оцінок. Однак студентські ар'єрганди також користуються рядом переваг. По-перше, шаровик отримує можливість хоч що-небудь вивчити. А

Кілька слів про те, що нам шкодить...

Палити чи не палити, ось у чому питання. Воно турбує майже всіх вже надто довгий час, щоб на цьому зосереджувати вашу увагу. Але я не про те. Я про весну, вроду, зовнішній вигляд. Всі ми, і я також, хочемо бути привабливими, красивими, сексуальними. До чого тут паління, спілте ви?

Адже всі красуні, навіть подумки

не можуть собі припустити, що вони стануть менш привабливими, а цигарка, це лише зовнішній імідж, що довершує картину впевненності і доросlosti.

Дівчата, значно більшою мірою, ніж юнаки, належать на не-безпеку, пов'язану з палінням. Тютюновий дим негативно впливає на гормональну систему, що призводить до порушення менструального циклу. Організм таїї особи, більш чутливий до різноманітних інфекцій, що знижує не лише роботу всіх його функцій організму, а й значно погіршує зовнішній вигляд. Шкіра та зуби набувають жовтуватого відтінку, обличчя втрачає пружність та свіжість, спостерігається швидка втомлюваність і т.д. Нікотин знижує рівень кальцію та фосфору в крові. Організм починає активно користуватися тими запасами, що є в кістках, звідси надмірне випадання волосся, ламкість нігтів,

Інна ГОРМАН

Батьки і діти: утиск чи співпраця

Конфліктна ситуація — це така форма взаємодії живих істот, за якої дискомфорт рухової, чуттєвої, розумової сфер викликає індивідуальні відчуття, що вимагають обов'язкового вирішення.

Якщо батько говорить сину про

свое уявлення про проблеми, пропонує шлях їх вирішення і при цьому процвітає, то рідко який юнак не буде дотримуватися цих же традицій. Якщо ж батько повчав сина, а у самого життя не склалося, навряд чи дитина прислухається до порад батька. Будь-яке повчання повинно супроводжуватися доказами, а не бути способом самоствердження за рахунок дитини!

Конфліктні групи можуть носити різну природу. Це неспівпадання думок, різні форми поведінки, навмисна або мимовільна образа, зневага, висловлена в

різній формі, нарешті, можуть бути і різні темпераменти. Важливо, що всі конфліктні ситуації мають яскраво виражену спільність. У всіх випадках це або «вихід» егоцентризму, або його пригнічення. У конфліктичних сторонах одну сторону «обмежують», інша «стверджується», оскільки по певній причині не може самореалізуватись.

Як дитина, так і батьки повинні зрозуміти, що самі є причинами майбутніх конфліктів (своєю впертістю, незгвірливістю, зарозумілістю). «Лагідне тіла двох мамок смокче», — говорити народна мудрість, а «бодливого козла першого заріжну на шашлик», — стверджує вже східна мудрість. «М'якість перемагає силу і зло», — говорити рукопашне правило, що дозволяє уникати конфліктних ситуацій, а вже назрілі вирішувати на свою користь.

Одній газетній статті не виришити конфліктів між батьками і дітьми. Віршувати свій конфлікт повинна кожна окрема особистість. А тут потрібно бути обережними, щоб не вчинити кардинальної похибки. Стверджуватися потрібно не скандалами, а правильним вирішенням реальних життєвих ситуацій.

Оксана МАЛОВІЧКО

КОЛИ ВАС НЕЗАКОННО ЗАТРИМАЮТЬ...

У кожного з нас у житті виникають ситуації, коли маємо справу з правоохоронними органами. Проте чи завжди наша "співпраця" нагадує передбачене законом рівноправ'я? Сучасні реалії доводять, що більшість норм права не дотримуються, не реалізуються. Але тільки ми своєю наполегливістю можемо змінити це, принаймні не всю систему, то хоча б її частину. Ми повинні усвідомити таку істину: знати свої права - це вже наполовину володіти ними. Отож ваші права:

1. при затриманні

Згідно з Кримінально-процесуальним кодексом України ніхто не може бути заарештованим інакше як на підставі судового рішення або санкції прокурора. Пам'ятайте! Вас можуть затримати лише у визначеніх Законом випадках:

- якщо ви сколих правопорушення, за яке передбачена адміністративна відповідальність і має бути складений протокол, а у вас немає посвідчення особи і немає свідків, які могли б повідомити про вас необхідні дані;

- якщо ви здійснююте адміністративне правопорушення, до вас вичерпано всі інші заходи впливу, а ви не припиняєте своїх противправних дій.

Адміністративне затримання не може тривати більше трьох годин, крім виняткових випадків, передбачених законом України. Після з'ясування особи вас має бути звільнено. Вас можуть також затримати за підозрою у вчиненні кримінального злочину:

- якщо Вас застали під час вчинення злочину або безпосередньо після його вчинення;

- якщо свідки, в тому числі потерпілі, прямо вкажуть, що саме ви вчинили злочин;

- якщо на вас або на вашому одязі, при вас або у вашому житлі буде виявлено сліди злочину.

У разі наявності інших даних, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні злочину, її може бути затримано лише у тому разі, коли ця особа намагається втек-

ти, або коли вона не має постійного місця проживання, або коли не встановлено особу підозрюваного.

Осіб, які вчинили дрібне хулиганство, злісну непокору законному розпорядженням або вимозі працівника міліції, народного дружинника, а також військовослужбовця чи образу їх, публічні заклики до невиконання вимог працівника міліції, може бути затримано до розгляду справи суддею або начальником (заступником начальника) органів внутрішніх справ. Про факт і місце затримання повідомляється родичам, адміністрації за місцем роботи або навчання.

При затриманні за підозрою у скoenні злочину:

Перше - вам мають роз'яснити ваші права, у тому числі право не свідчити проти себе чи своїх рідних, а також право мати захисника і зустріч з ним до першого допиту, про що має бути складений протокол.

Друге - має бути складено протокол про ваше затримання як особи, що підозрюється у скoenні злочину, із зазначенням підстав, мотивів, дня, години, року, місяця, місяця затримання, ваших поясень, а також часу складання протоколу про роз'яснення підозрюваному його прав.

Третє - протягом двадцяти чотирьох годин орган дізяння, що виконав затримання, має зробити письмове повідомлення прокурору, а також на вимогу прокурора подати йому матеріали, що стали підставою для затримання.

Протокол про роз'яснення прав затриманого, а також протокол затримання підписується особою, яка його склала, і затриманим.

Протягом сорока восьми годин з моменту одержання повідомлення про здійснення затримання, прокурор зобов'язаний дати санкцію на взяття під варту або звільнення затриманого.

Про арешт підозрюваного або обвинуваченого і місце його перебування слідчий зобов'язаний повідомити його батьків або інших родичів, а також сповістити за місцем його навчання або роботи.

Одразу після Вашого затримання вимагайте захисника!

2. при допиті

Якщо підозрюваний був затриманий або до нього було обрано запобіжний захід у вигляді взяття під варту, його допит проводиться негайно, а при неможливості негайного допиту - не пізніше двадцяти чотирьох годин після затримання.

При допиті такого підозрюваного пристуництво захисника є обов'язковою, за винятком випадків, якщо підозрюваний відмовився від захисника.

Перед допитом підозрюваному має бути роз'яснено його права, а також повідомлено, у вчиненні якого злочину він підозрюється, про що робиться відмітка в протоколі його допиту.

При допиті підозрюваного, обвинуваченого, свідка і потерпілого, очній ставці, пред'явленні для візначення, відтворенні обстановки і обставин, події злочину та при проведенні інших слідчих дій під час попереднього розслідування, а також при розгляді справи в суді може застосовуватися звукозапис.

УВАГА! При проведенні слідчих дій із застосуванням звукозапису про це повідомляються всі учасники слідчої дії до її початку.

Перед закінченням слідчої дії звукозапис повинні відтворюватися учасникам цієї дії. Висловлені ними зауваження і доповнення до звукозапису заносяться на фонограму. Протокол слідчої дії, проведеної із застосуванням звукозапису, складається з додержанням правил Кримінально-процесуального кодексу України.

3. при обшуку

Процедуру обшуку проводить слідчий (або правоохоронці з його санкцією), але тільки тоді, коли має підстави приспівати, що у вашій оселі заховано зарядя злочину, речі та цінності, здобуті злочинним шляхом, а також інші предмети і документи, важливі для встановлення істини в справі.

Слідчий мусить підписати постанову про обшук, а прокурор - дати свою санкцію. Обшук, який потрібно проводити у при-

сутності двох свідків (понятих), належить оформити протоколом.

Радимо вам пильно придивитись до понятія. Обов'язково перевірте їхні документи і відповідність їхніх паспортних даних тим даним, що внесені до протоколу.

"Досліджуючи" вашу оселю, правоохоронці зазвичай шукають валюту, цінності та документи, що свідчили б про вас. Ось що вони можуть вилучити на законних підставах:

- предмети і документи, які мають значення для справи, тобто речові докази (знаряддя злочину);

- предмети зі слідами злочину; предмети, що були метою злочину; гроші, цінності та все інше майно (здобуте злочинним шляхом);

- цинності і майно, які видають для того, щоб забезпечити цивільний позов. Відібрати у вас таку власність можуть лише в тому разі, якщо підписано постанову, де вас визнано обвинуваченим або підозрюваним за порушенням кримінальною справою;

- предмети і документи, обіг яких заборонено законом (наркотики, зброя, бойові патрони та вибухівка тощо).

Усі предмети і документи перед вилученням обов'язково належить показати понятим, а також зазначити в протоколі обшуку або в додатку до нього опису.

Правоохоронець, який проводив особистий обшук, мусить попередити всіх приступників, що вони не мають права розголосувати виявлені під час цієї процедури обставини особистого життя обшукуваного.

Якщо вам не вдалось уникнути затримання, обшуку, допиту, варто спробувати зробити все, аби ці процедури пройшли якомога складніше і законніше. Не варто конфліктувати з правоохоронними органами, які виконують слідчі дії, але потрібно показати їм, що ви знаєте свої права, обізнані з основними правилами їх проведення, переконані у своїй правоті і хочете лише одного - дотримання законності.

Оксана ХУСАТНОВА

Смерть заради примарних ідеалів

Хто з нас не чув слово «камікадзе». Для більшості воно асоціється з «войном-смертником», який жертвуює своїм життям заради перемоги над ворогом. Під час Другої світової війни японські пілоти - камікадзе наводили жах на американський тихоокеанський флот. У наші дні слово «камікадзе» восхрело завдяки ісламським терористам-фанатикам, що йдуть на невідворотну смерть з ім'ям Аллаха на устах. Нам, жителям європейського континенту, вихованним на усвідомленні цінності людського життя, важко зрозуміти психологію релігійного, політичного чи якогось іншого фанатизму, який штовхає людину на смерть заради примарних ідеалів. Коріння цього особливого психічного стану лежить у фаталізмі - уявленні про те, що всім у світі керує безжалісна Доля і кожна людина від народження і до смерті приречена й коритися.

«Ti, хто жертвують собою»

Використання воїнів-самогубців з'явилось раніше за назву «камікадзе». Пов'язане воно з ім'ям Хасана ібн Саббаха, який у XI-XII ст. створив на Близькому Сході мусульманську релігійну секту, що практикувалася для залякування своїх противників масовим терором, а також вбивства правителів, державних та релігійних діячів навколоїнших земель. Для цього існували спеціально підготовлені воїни, яких на Сході називали «фідаями»

(«тими, хто жертвують собою»), а в Європі - «ассасінами» (від слова «гашиш», який смертники вживали перед виконанням завдання). Була детально розроблена методика психологічної підготовки фідайів, центр якої знаходився у фортеці Ламасар. Молодих воїнів, перед тим, як посылати їх на смерть, у наркотичному трансі вносили у сад, що символізував сокон р

ідея легенда. Одного разу Хасан ібн Саббах, щоб продемонструвати якомуся гостю владу над життям своїх воїнів, вийшов на балкон і зробив рукою жест, вказуючи на одні з вартових, після чого той кинувся з вежі у прівру.

Вісім правителів, шість візірів, багато урядовців і духовних осіб стали жертвами смертників Хасана ібн Саббаха, тоді як їх назви — «фідаї» чи «ассасіни» століттями наводили жах на європейців, поки у ХХ ст. їх не витиснуло нове грізне слово «камікадзе».

«Божественний вітер»

Колись словом «камікадзе» називали тайфуни, і означало воно «вітер, викликаний злими духами». Але коли в 1281 р. монгольський хан Хубілай вирішив завоювати Японію, саме тайфун знищив його величезний флот, після чого термін «камікадзе» набув значення «божественного вітра». Тому при формуванні під час Другої світової війни спецпідрозділів японських пілотів-смертників, їм дали назву саме «камікадзе».

Втілення у життя плану використання камікадзе у воєнних цілях було доручено віце-адміралу японського флоту Онісі, керівнику авіаційної промисловості, який заявляв: «Я переконаний, що місія самопожертви стане ні чим іншим, як актом найвеличнішої любові до імператора». Камікадзе літали на спеціальних винищувачах «Зеро» з одномісцевою кабіною та

кілограмовою бомбою на борті. На фюзеляжі розміщувався малюнок квітки з трьома пелюстками - «ямадзакури», «гірської вишні», яка і стала емблемою камікадзе. Кожен з пілотів протягом кількох днів перед вілітом на завдання проходив особливий прискорений курс. Спочатку відпрацьовувався зліт на перевантажений машині, потім - віхід на ціль.

Уперше камікадзе були успішно задіяні японським військовим командуванням 25 жовтня 1944 року при нападі на американський військово-морський флот. Однак, надалі ефективність їх використання знизилась, оскільки зник фактор несподіваності. Далеко не всім пілотам-смертникам вдавалося знищити ворожий корабель. Більшість з них гинула у повітрі, не досягнувши цілі. Багато хто взагалі не знаходив її і, витративши все пальне, падав у океан. Згодом після завершення війни цих бідах нерідко знаходили на тихоокеанських островів, божевільних чи напівбожевільних від відчайдушності.

Поразка Японії поклала кінець цим безглазим жертвам. Однак камікадзе як явище не відійшли в історію. Жорстоке ХХ ст. не менш жорстоке ХХІ ст. неодноразово нагадували переляканому людству про грізний подих «божественного віту».

Андрій МІНАЄВ

